

Öğrenci A:

Farklı okuyucu kitlelerine ve amaçlara hizmet etmek için yazılsa da Tilly'nin *How (and What) Are Historians Doing* ve Appleby, Hunt ve Jacob'un (AHJ) *Telling the Truth About History* adlı kitapları aşağı yukarı aynı noktalara değiniyorlar: tarihin ne olduğu, nasıl tanımlandığı, kapsamı ve gelecekte ne olması gerektiği. Bu son noktadan dolayı, daha geleneksel analizlerin yanısıra, her iki çalışma da tarihçilerin kendi disiplinleri hakkında öngörüde bulunduğu açılarda çalışmalar.

Tilly (Batıda çalışılan biçimiyle) tarihi, altı koşulu yerine getiren “üstüste binen disiplinler federasyonu” (686) olarak tanımlıyor. Bugünkü tarih tartışmalarından [tarih çalışmalarıyla ilgili kitaplarındaki değerlendirmelerinden anlaşılıyor ki,] AHJ istemeyerek de olsa bu altı koşulu kabul edebilir. Ama kitaplarının büyük bir bölümü, hangi koşulların her çağdaki ‘tarihçiler’ için her zaman doğru olduğunu ve hangilerinin zaman içinde evrildiğini gözler önüne sererken, [ayrı ayrı] her koşulun geçmişi ile ilgili. Tilly'nin tarihçileri “zaman ve yeri, çeşitliliğin temel prensipleri olarak” [ele almakta] ısrarcı (686), ama bu, AHJ'nin, zamanı ve yeri daha büyük kuvvetlere bağımlı gören, onlardan daha az önemli sayan çeşitli tarihçileri (Marksistler, modernizasyon kuramcıları) tartıştığı bölümde gösterildiği gibi, nispeten yeni bir mefhum. Ama AHJ, tarihi soruların her zaman “ulusal politikadan kaynaklandığı” (veya daha geniş olarak sosyal bağlamdan) telkininde bulunuyor, ki bu da Tilly'nin koşullarında biri. Daha genel bir bağlamda, Tilly'ye göre ‘tarih’ bugün tarihçilerin yaptığı şey, ve AHJ tarihi yapanları tarihselleştiriyor. Tilly ve AHJ felsefi soruların tarihin geleceği için elzem olduğunda birleşiyorlar, ama farklı şekillerde. Tilly günümüzde yapılan tarih çalışmalarını tanımlayan iki eksene odaklanıyor (birey-grup ve beşeri-sosyal bilimsel), AHJ günümüz postmodernlerine, relativistlerine ve gelenekçilerine de atıfta bulunarak, Aydınlanma'dan bu yana teorisyenlerin tarih çalışmalarında vurgu yaptığı felsefi meselelere odaklanıyor.

Tilly'nin görüşüne göre, “felsefi sorunlar sonsuza dek beklemeyecek” ve tarihi yaklaşımlar alanının bir bölümü, o alanın bir bölümünün geçmişi çalışmaya daha elverişli olduğunu ortaya koyacak büyük bir uyanışla (örneğin, “subjektiviteye/öznelliğe güvenilir bir şekilde hiçbir zaman erişilmez” (710)) [alanın diğer bölümlerine] üstün gelmeli/hakim olmalı. AHJ aslında bu tip mutlakçı düşüncülerin doğruluğunun geçmişte de defalarca öne sürülmüş olduğunu ve her zaman da aşırı genelleme olduğunu gösteriyor gibi görünüyor. Bunun yerine AHJ, bütün görüşleri bir araya getiren tarihin, herhangi bir yaklaşımın eksik/yetersiz yanlarını da kabullenerek verimli bir şekilde yapılabileceğini gösteriyor. *Telling the Truth About History* bana biraz zor geldi ama beni tatmin de etti çünkü daha önce hakkında çok az

okuduğum geniş açılı çeşitli temaların üzerine eğildi, örneğin tarihe yaklaşımların geçmişi, ulusal bilinci şekillendirmede tarihin rolü, tarihte ‘kuramın’ rolü üzerine eleştirel bakış açısı, teori bilincine dayalı tarih ile kuramsal dış alan arasındaki çizginin nerde durduğu, Amerikan toplumunda tarihin yeri. Keşke birinci ve ikinci bölümü ve Tilly makalesini dönemin başında, üçüncü bölümü de dönemin sonunda tarihin geleceğine ilişkin bakış açısı olarak okumuş olsaydık. Hegel, Gramsci, Durkheim ve Marks gibi teorisyenler hakkında edindiğim ufak bilgileri AHJ’nin kısa ve net özetinde biraraya geldi. Genel olarak, AHJ, bugün tarihçilerin ne yaptığını ilgilendiren gündemdeki kuramsal bakış açılarını değerlendirmek ve bundan sonra tarihin nereye gitmesi gerektiğine dair bir fikir vermek için, bilimi ve sosyal kuramı tarihselleştiriyor. AHJ, bugün yapılan tarihe kuramsal zorluklar arz ederek, onları tarihi bağlama oturtarak, yeniliklerini etkisiz hale getirerek, ve son olarak onların mutlakçı esas doğalarını terkederken çarpıcı eleştirilerini benimseyerek, tarihçinin becerisini bir bakıma silah olarak kullandı. İlginçtir ki, kitabın ilk iki bölümü mutlaklıkların yükselişi ve tahttan inişini gösteriyor, ama kitabın üçüncü bölümü yazarın fikrine karşı olan bakış açılarını ele alıyor, onların mutlakçı doğasını göz önüne seriyor ve onları tahttan indiriyor ve bunu da, geçmişteki mutlaklıklara benzetme yoluyla atıfta bulunarak yapıyor. AHJ, yeni bir çeşit nesnelliğin gerekli, mümkün, tanımlanabilir (tanımı yapıyorlar), daha iyi ve pratik olduğu ve gelecekteki tarih çalışmalarının temeli olması gerektiği kanaatini getiriyor. Bazı post-modernistlerin ve relativistlerin neredeyse nihilist denebilecek bakış açılarına karşı AHJ, “entellektüel olarak daha canlı ve demokratik bir topluma doğru, içinde yaşamak istediğimiz bir topluma doğru” (229) çalışmayı, geçmişi çalışmak için modern (Tilly’ninkine nispeten benzer) bir maksat olarak sunuyor. Yeni nesnelliğin zaten demokratik olan (Amerika’da) bir toplumda mümkün olacağını ve objektivitenin tanımının aslında daha fazla demokrasinin takviye ettiği şey olduğunu ekliyor. Demokrasiye, tarihçinin varoluş nedenine esas teşkil eden olarak odaklanma bana, Williams’ın, demokrasinin, mühendisliğin gelecekteki tanımını belirlediği hükmünü hatırlattı, ama bu kez daha belirgin biçimde ifade edildi. ‘Demokrasinin,’ çalışma alanlarının amaçlarını sadece belirleyebilir değil de belirlemesi gerekir olması fikrinin, bana, ideolojik pazarın, hangi malların satılacağını belirlediği bir entellektüel kapitalizm gibi görüldüğünü eklemekten edemeyeceğim. Her bilimci ve bursiyer neyi çalışmak istediği konusunda her zaman seçim hakkı kullanacak olmasına rağmen, AHJ ve Williams’ın bu seçim konusunda sınırlama getirmiş olmasını endişe verici olarak değerlendiriyorum.